

Hoe ver gaat Gods commitment aan mensen?

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Zondag 17 augustus 2023
Voorganger: ds. Niels de Jong

Preek

Dienst 17 september 2023, voorganger: ds. Niels de Jong

Hoe ver gaat Gods commitment aan mensen?

Bijbelgedeelte: [Genesis 17](#)

Pas sprak ik iemand die actief was bij een voetbalvereniging in zijn woonplaats. Hij vertelde dat hij daar al jarenlang actief was in verschillende hoedanigheden. Lukt het nog een beetje met vrijwilligers? vroeg ik. Het antwoord was: nee, eigenlijk niet. Uit wat hij vertelde, maakte ik op dat mensen zich gedroegen als consumenten, niet als betrokken leden. Misschien zit je ook wel op een vereniging ergens – en herken je het wel. Veel studentenverenigingen, sportverenigingen, kerken en stichtingen hebben ermee te maken. Het draait om een groepje mensen met veel commitment. Zonder hen zou de vereniging, de stichting, de partij allang omgevallen zijn. Op al te veel plekken in de samenleving kun je het beluisteren: het is een moeizaam verhaal vanwege te weinig commitment.

Dat mensen zich minder committeren of minder lang, dat is niet alleen voelbaar in verenigingen. Dat zou vervelend zijn, maar het probleem zit dieper. Het is er ook in het verband van werk. En ook in buurten en wijken. Maar ook nog dichterbij huis: in vriendschappen, gezinnen, families, huwelijken. Die kunnen soms ook een moeizaam verhaal zijn geworden vanwege te weinig commitment.

Ik hoop het niet, maar misschien herken je er iets van. Dat vrienden jou of jouw groep ook zomaar kunnen laten schieten voor iets anders, iedere keer weer. Of bv in je werk – heb je alles gegeven, maar toen bleek dat je ook zomaar vervangen kon worden. En misschien merk je het ook wel bij jezelf... Dat je geneigd bent om als er iets anders, beters, leukers langskomt, je zomaar iets of iemand laat schieten waar je eerder bij betrokken was. Of probeer je angstvallig alle opties open te houden en ben je daardoor nergens echt bij betrokken, kies je nergens echt voor.

Dat gebrek aan commitment, die afnemende betrokkenheid – daar lijkt God geen last van te hebben in het verhaal van Genesis. Zijn commitment is niet gedetermineerd, zijn inzet niet half, hij bouwt niet allerlei voorwaarden in en geeft ook al niet snel op. In het Bijbelboek Genesis zie je dat steeds weer en in hoofdstuk 17 spreekt God dat wel heel stellig uit. In dat hoofdstuk komt God Abram weer tegemoet, in een soort verschijning, een bovennatuurlijke ervaring, niet te verklaren. We lezen het eerste gedeelte van dit hoofdstuk.

Zo'n Bijbelgedeelte roept allerlei vragen op. Hoe zit dat met zo'n verschijning van God – moet je dat letterlijk nemen of symbolisch? Hoe zit het met Abram van 99 en Sara van 90 die een kind gaan krijgen – moet je dat letterlijk nemen of symbolisch? En hoe zit dat met die belofte van land – moet je letterlijk nemen dat de Joden tot op de dag van vandaag dat land toekomt, of gaat het meer om iets symbolisch, iets dat hen een plek, een thuis wordt toegezegd. En die eeuwigdurende band met de nakomelingen van Abram – moet je dan letterlijk nemen dat de Joden voor altijd een streepje voor bij God, of is dat toch meer symbolisch te lezen als dat het niet zomaar een band is?

Geloven kan lastig zijn. Zeker als voor je gevoel die beloften niet uitkomen. Of als het wel heel lang duurt allemaal.

Terechte vragen, en goed om ze te stellen. Maar ik ga ze toch niet beantwoorden, omdat ik denk dat je dan verkeerd begint. Als je namelijk begint met vragen of het nu letterlijk of symbolisch is, dan zit je het verhaal te beoordelen, dan zit je bij wat jij ervan vindt, wat jij ervan zou zeggen. En dan mis je wat het verhaal jou te vertellen heeft. En om dat laatste gaat het altijd in de Bijbel: wat is de boodschap? Of als je gelovig bent: wat zegt God er doorheen? En daarvoor zitten we in de kerk, om te ontdekken wat God er doorheen wil zeggen. Maar voordat we dan kijken naar dat stukje wat we gelezen hebben, eerst nog even kijken naar wat Genesis als geheel te zeggen heeft.

Die verhalen van Genesis proberen antwoord te geven op de belangrijkste vragen die wij mensen hebben. Vragen die mensen altijd al gehad hebben en nu nog steeds en ook zullen houden. Het gaat over vragen als: waar komen wij mensen vandaan? In wat voor wereld leven wij? Waar komt het kwaad vandaan? En als er een God is, wie is Hij dan? Hoe moeten we samenleven? Wat is goed om te doen? Vragen die wij ons stellen. En grote kans dat de kinderen die vandaag gedoopt worden, zich ook deze zullen gaan stellen. Antwoorden geeft Genesis dan niet door allerlei stellingen, niet door allerlei verklaringen of filosofische betogen, maar door verhalen. Het zijn antwoorden die toentertijd helemaal niet vanzelfsprekend waren en dat zijn ze vandaag de dag nog lang niet altijd. Antwoorden in verhalen over hele concrete mensen die tegemoet worden gekomen door God.

De verhalen in Genesis zeggen ons op die grote vragen: wij mensen leven in een door God gegeven wereld. Waar alles in oorsprong goed was, maar waar het dankzij de mens mis ging. Omdat God niet vertrouwd werd. En het ging van kwaad tot erger. Maar Godzijdank is de liefde en de goedheid niet verdwenen en is er nog ontzettend veel goeds. Maar er gaat ook veel mis. En de verbondenheid, de relatie die God zoekt – die wordt niet vaak door God gevonden. Mensen laten het steeds weer afweten. Maar Genesis vertelt verder. Over Abram bijvoorbeeld. En Hij vertrouwt God wel. Hij geeft gehoor aan God. Hij neemt verantwoordelijkheid voor anderen. Hij staat in voor anderen, zelfs anderen die hij niet kent. Abram is niet volmaakt, maar hij is anders. Als je in dat Bijbelboek Genesis de verhalen van Abram leest, dan kun je gaan denken: het kan misschien toch nog wat worden de mensen... Want Abram is een mens naar Gods bedoelingen. Nu maakt God het Abram niet gelijk makkelijk, integendeel - Hij stelt Abram flink op de proef. En toch blijft Abram God vertrouwen. Terwijl het ogenschijnlijk helemaal niet kan wat God hem belooft. Want een kind krijgen als jij en je vrouw bejaard zijn, dat kan niet. Maar waar het bij mensen stopt, zo zal Genesis vaker laten zien, daar zorgt God voor een doorbraak. Dat is de boodschap.

En dan zijn we bij Genesis 17, waar God Abram weer opzoekt – zoals zo vaak in de verhalen van Genesis. En weer doet God Abram ongevraagd allerlei beloftes. Beloftes die God al eerder gedaan had, maar waar nog steeds niets van te zien, terwijl Abram al 99 jaar is en zijn vrouw Sara zo'n 10 jaar jonger. En om te laten zien dat Hij het meent, verandert God de naam van Abram in Abraham. Dat laatste betekent: 'vader van vele volken.' Maar de kern van Genesis 17 is een woord dat 10x in dit hoofdstuk voorkomt en dat door de hele Bijbel heen belangrijk zal blijven. Het is het woord verbond.

verbond

Het is nu misschien een wat ouderwets woord geworden. Toch wilde ik het maar niet afschaffen – ik heb niet gelijk een beter woord. Je kunt het wel vertalen met een overeenkomst. Of bondgenootschap. Of een contract. En dat klopt ook wel, maar zegt net te weinig. Vergelijk het maar zo: als een huwelijk een verbond voor het leven wordt genoemd - dan kun je wel vertalen met 'een overeenkomst voor het leven', maar dan gaat er toch wat verloren. Of als gezegd wordt dat landen een verbond sluiten, bijvoorbeeld in het verband van de NAVO. Dan kun je wel uitleggen met 'er zijn contractafspraken gemaakt', maar dat is toch anders, toch te weinig. In Bijbelse tijden was zo'n verbond vaak ook van levensbelang. Bijvoorbeeld waar twee stammen een verbond sloten en met elkaar afspraken om niet alleen elkaars grondgebied te respecteren, maar waarin men ook beloofde elkaar te helpen als de ander bedreigd werd. Door zo'n verbond kon die ander dus rekenen op jou en jij op die ander, ook als je daarmee misschien wel je eigen voortbestaan op het spel moest zetten.

'Jij kunt op mij rekenen', zegt God daarmee, 'en ook al je nakomelingen'.

Allereerst valt de ongelijkheid tussen deze twee partners op. Even weer volgens het boek Genesis: God is de Schepper van hemel en aarde, degene die alles in gang heeft gezet: sterrenstelsels en planeten, van het hele dieren- en plantenrijk, bergen, rivieren, de zee, de seizoenen en de mens. Alles met zorg en orde gemaakt. En die God gaat een verbond aan met Abram, een mens, beperkt en klein als zo'n mens is. De oneindige God met een tijdelijk mens. De Schepper met een schepsel. De Heer van het universum met een nietig mens. Abram weet dit, hij snapt hoe de verhoudingen liggen. We lezen dat hij zich diep buigt voor God.

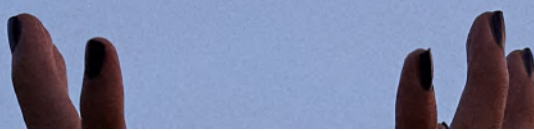
De boodschap voor ons is: Hoe oneindig groot ook is, Hij voelt zich niet te groot of te goed voor ons. Hij is betrokken bij ons, Hij wil verbondenheid.

Het tweede opvallende is dat God van alles belooft, voor onbepaalde tijd, onvoorwaardelijk. Hiermee toont God zijn liefde, want liefde heeft de neiging zich met beloftes te verbinden. Een beetje verliefde jongen van 18 kan zijn vriendinnetje al beloven dat hij voor altijd bij haar zal zijn en blijven. En daarom dat mensen ook trouwen – omdat de liefde de neiging heeft zich met beloftes te verbinden. Het is Gods liefde wat hem brengt tot het sluiten van dit verbond. En liefde rekent niet en bouwt geen voorwaarden in. Zo zit God hier ook niet te rekenen, zo houdt God het ook niet geheel in balans. Integendeel, God doet allerlei beloftes, terwijl helemaal niet duidelijk is of die andere partij die wel waar zal maken, zal beantwoorden.

Het begint met Gods liefde. Je hoeft niet eerst een bewijs van goed gedrag af te geven, een band, een relatie. Dat is ook wat iedere doop van een kind uitdrukt. Ook al heeft een kind nog niets gezegd of gepresteerd, is het nog totaal afhankelijk, dan zegt God al: maar ik ben betrokken bij jou, ik verbind me aan jou, je kunt op mij rekenen, altijd. Het derde opvallende. Het is niet vrijblijvend allemaal. , zegt God. Of in een andere vertaling: 'blijf dicht bij mij en doe het goede'. Dat is overigens geen voorwaarde vooraf. Gods beloften hangen er ook niet vanaf. Maar het is wel het leven dat past bij de relatie met God. Het is het leven dat past bij hoe we gemaakt zijn. Bij waar we voor gemaakt zijn. Om in verbondenheid met God te leven en het goede te doen.

Je kunt zeggen: dit is wat God van ieder mens vraagt: 'Blijf dicht bij mij en doe het goede'. Hij wil dichtbij zijn en dat we het goede doen.

De boodschap voor ons is: Hoe oneindig groot Hij ook is,
Hij voelt zich niet te groot of te goed voor ons.
Hij is betrokken bij ons, Hij wil verbondenheid.

Dat is ook iets om duidelijk te maken als je een kind op te voeden hebt. Een band met God hebben en houden is geen vrijblijvende zaak. Als het goed is, draag je geloof niet over in de zin van: 'nou ja, je moet maar kijken of je er later zelf iets mee doet'. Wij kunnen God te veel schelen daarvoor. En daarom is de vraag: 'Leef dichtbij mij en doe het goede'. Dat is wat hij vraagt van Florijn, Eva, Levi, Mila, Eleanor, Noan. En van ons allemaal.

Drie dingen dus uit het begin van Genesis 17:

- 1. Hoewel er een ongelooflijk groot verschil is tussen God en ons, voelt God zich er niet te groot of te goed voor om een band met ons aan te gaan.**
- 2. God heeft voortdurend de neiging om zich met beloften te verbinden – daar zit liefde achter. Veel meer dan we verdienen.**
- 3. God zoekt geen vrijblijvende relatie, maar hij vraagt iets dat enorm veel is, maar ook de weg naar het beste leven: 'Leef dicht bij mij en doe het goede'.**

Terug naar het begin van de preek. Wij hebben in onze tijd last van afnemende commitment, afnemende betrokkenheid, een afnemend gevoel van verbondenheid. Bij de God van de Bijbel hoef je daar niet bang voor te zijn. Want God is de God van het verbond. Iedere keer weer. En als het verbond geschaad wordt, omdat mensen niet thuis geven, het af laten weten, zich van God afwenden, dan blijkt dat God het niet opgeeft. Vaak genoeg in de Bijbel – ook na Abram – lijkt het toch niets te worden tussen God en de mensen. Maar God gaat verder dan iemand ooit voor mogelijk had gehouden. In Jezus komt Hij zelf naar de aarde. Een nieuw verbond. Niet dat het oude had afgedaan. Maar er vindt een enorme verbreding plaats. Naar alle volken. Zoals Gods intentie altijd al was geweest, want ook in ons gedeelte heeft God het over vele volken. Dat nieuwe verbond kwam niet zonder slag of stoot. Jezus Christus gaat ervoor stuk, om de band met ons mensen heel te krijgen. Hij sterft om mensen het leven te kunnen geven. Voor eeuwig en altijd.

En ik weet niet of je veel of weinig verbondenheid in je leven hebt ervaren. Of je veel of weinig commitment van mensen om je heen hebt gevoeld. Of je wellicht eens enorm bent laten zitten of dat dat je nooit is overkomen. Hoe dan ook, weet dat Gods betrokkenheid nooit faalt, zijn beloften blijven staan, zijn commitment 100% is. En kijk naar Jezus, en dan nog het meest naar zijn lijden en sterven, om je te binnen te brengen hoeveel God over heeft gehad om de band met jou goed te krijgen. Er is niemand die meer voor je over heeft, dan God. Er is niemand meer aan je gecommiteerd, meer betrokken, meer open voor verbondenheid, dan God.

Vandaag kun je niet alleen naar Abram kijken of naar Jezus, je kunt ook naar de doop kijken van zes kinderen. En, als je gedoopt bent, ook aan je eigen doop denken. Want als je kijkt naar die 6 kinderen die gedoopt worden, zie je het al. Gods betrokkenheid hangt niet af van mijn prestaties, verdiensten, likeability of wat dan ook. God heeft eerst 'ja' tegen mij en op zijn 'ja' komt hij niet terug. Nooit.

Amen.

